

Dynamika eksportu i importu

- Wprowadzenie
- Przeczytaj
- Grafika interaktywna
- Sprawdź się
- Dla nauczyciela

Dynamika eksportu i importu

Źródło: dostępny w internecie: <https://pixabay.com/pl/photos/pojemnika-sk%C5%82adowania-handel-4203677/>, domena publiczna.

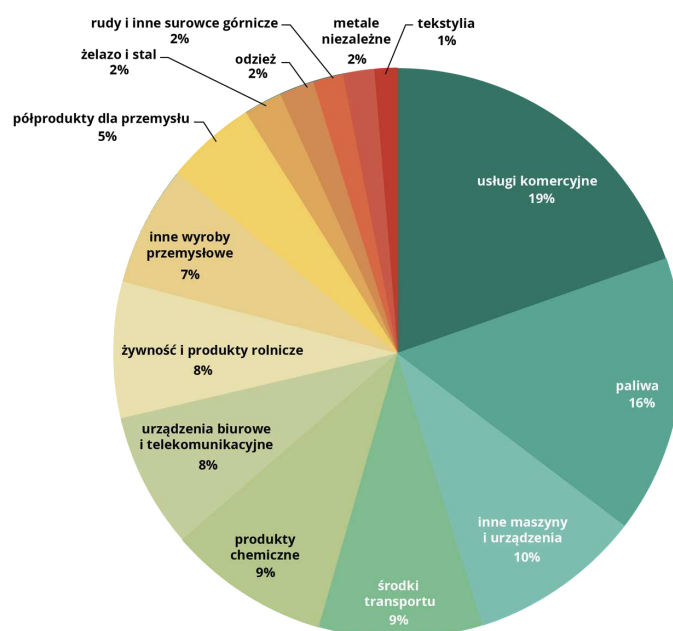
Czas ostatnich dwóch dekad to ciągły wzrost polskiego eksportu i importu oraz kolejne rekordowe wartości obrotów towarowych handlu zagranicznego. Jaka jest dynamika eksportu i importu? Jak prezentuje się bilans handlowy tego okresu? Jakie są prognozy dla tych wskaźników? Czy spodziewane spowolnienie popytu zagranicznego i wyhamowanie ogólnoświatowego handlu oraz niepewności dotyczące polityk celnych i wyjście Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej odbiją się w znaczący sposób na wynikach polskiej gospodarki? O czym świadczą ujemne salda odnotowane w obrotach z krajami rozwijającymi się, a dodatkowo z krajami rozwiniętymi? Tego dowiesz się z niniejszego materiału.

Twoje cele

- Dowiesz się, jak definiuje się handel oraz czym jest bilans handlowy i bilans płatniczy.
- Określisz przyrodnicze, gospodarcze i polityczne uwarunkowania rozwoju eksportu i importu.
- Poznasz wskaźniki dynamiki eksportu i importu.
- Scharakteryzujesz dynamikę eksportu i importu na świecie, w krajach wysoko rozwiniętych (w tym w Polsce), średnio i nisko rozwiniętych.
- Poznasz ranking głównych eksporterów i importerów na świecie oraz miejsce Polski w tych rankingach.

Przeczytaj

Handel zagraniczny jest ważnym czynnikiem rozwoju gospodarczego krajów, zapewnia bowiem dostawy niezbędnych towarów i usług, w tym m.in. surowców, produktów rolnych, różnego rodzaju dóbr czy technologii. Polega na odpłatnej wymianie towarów lub usług z partnerami posiadającymi stałą siedzibę poza granicą celną państwa. Podstawowymi formami handlu zagranicznego są: import, eksport, a także reeksport, handel tranzytowy oraz tzw. „obroty niewidzialne”, czyli usługi (np. turystyka, usługi transportowe, pocztowo-telekomunikacyjne, finansowe itp.). Na świecie największy udział w handlu zagranicznym mają: usługi komercyjne, paliwa, produkty przemysłu maszynowego i chemicznego, specjalistyczne maszyny i urządzenia oraz żywność i produkty rolne.

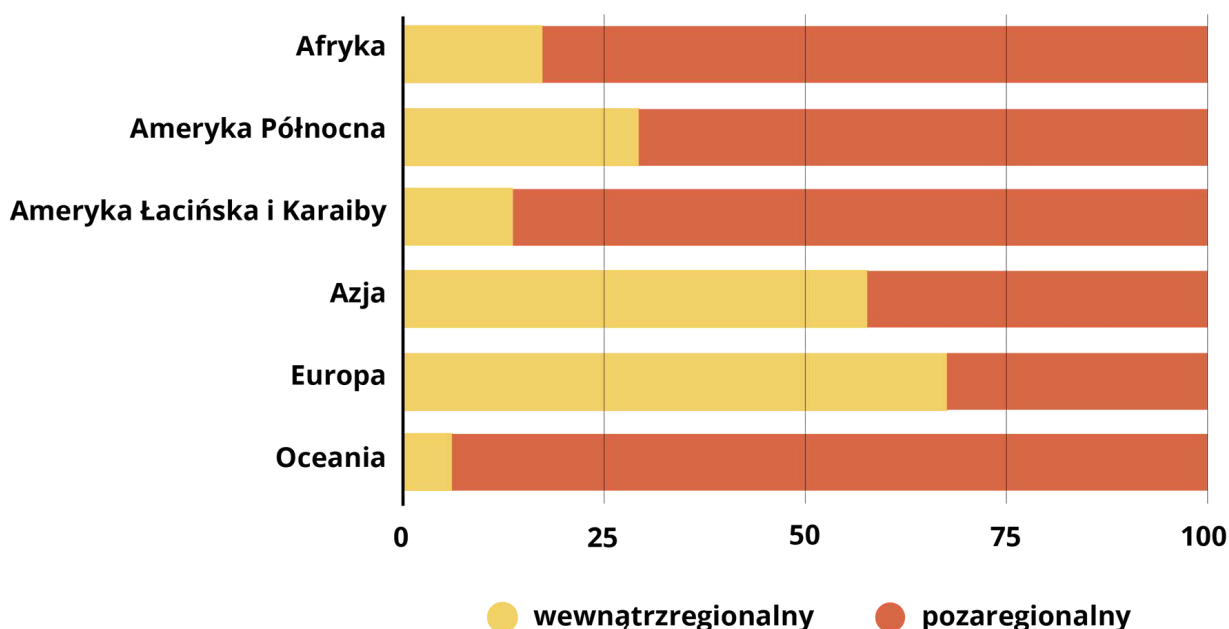
Struktura towarowa handlu na świecie (w %)

Źródło: dostępny w internecie: dane Banku Światowego.

Wartości handlu zagranicznego są ujmowane w [bilansie handlowym](#), będącym zestawieniem dochodów z eksportu i importu. Bilans handlowy wraz z „obrotami niewidzialnymi” jest składnikiem bilansu płatniczego.

Największa na świecie dwustronna wymiana handlowa (eksport–import) przebiega między Chinami a Stanami Zjednoczonymi oraz między tymi krajami a sąsiadującymi z nimi państwami. Przykładowo w 2020 roku Stany Zjednoczone importowały z Chin towary o wartości 457 mld USD, zaś eksport wyniósł 136 mld USD. Eksport i import Chin ze Specjalnym Regionem Administracyjnym Hongkongu, Japonią, Tajwanem i Republiką Korei wyniósł 1,15 bln USD, natomiast handel Stanów Zjednoczonych z Meksykiem i Kanadą 1,07

bln USD. Wymiana handlowa w Europie jest bardziej ograniczona przestrzennie i ma charakter regionalny – w 2020 roku 68% europejskiego eksportu i importu dotyczyło partnerów handlowych na tym samym kontynencie. W Azji wskaźnik ten wyniósł 58%. Natomiast znacznie większy, pozaregionalny zasięg ma wymiana handlowa w Oceanii, Ameryce Południowej i Afryce.

Eksport wewnątrzregionalny i pozaregionalny w 2020 roku

Źródło: dostępny w internecie: <https://hbs.unctad.org/trade-structure-by-partner/>.

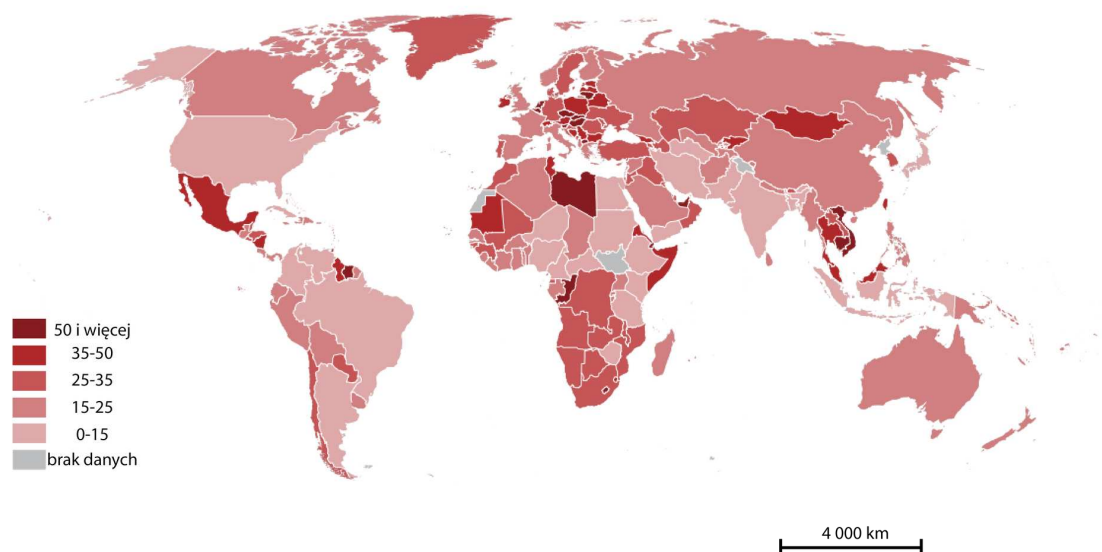
W 2020 roku wartość wymiany handlowej między krajami wysoko rozwiniętymi wyniosła 6,6 bln USD, natomiast między krajami rozwijającymi się 4,6 bln USD. Z kolei wymiana handlowa między krajami wysoko rozwiniętymi i rozwijającymi się wyniosła 6,1 bln USD. Wynika stąd, że dla gospodarek rozwiniętych handel z gospodarkami rozwijającymi się był niemal tak samo ważny jak handel z gospodarkami rozwiniętymi. Głównymi partnerami handlowymi krajów rozwijających się są Stany Zjednoczone (1,4 bln USD), Chiny (1,1 bln USD) i inne państwa azjatyckie.

Kraje wysoko rozwinięte wpływają na światową strukturę eksportu i importu poprzez wpływ na poziom poszczególnych cen, które w przypadku produktów przetworzonych (np. elektronika, wyroby przemysłu chemicznego, precyzyjnego, zbrojeniowego i środki transportu) niemal nieustannie rosną, co umożliwia osiąganie wysokich dochodów z eksportu. Z kolei ceny produktów nieprzetworzonych (surowce mineralne i płody rolne) są stosunkowo stałe, a nawet w pewnych okresach spadają – w ten sposób kraje te oszczędzają na zakupie surowców dalej przetwarzanych i sprzedawanych.

Kraje średnio i nisko rozwinięte charakteryzują się w zależności od okresu 2–4 razy mniejszą wartością eksportu i importu (wyrażoną w mld USD) w stosunku do krajów wysoko

rozwiniętych.

Im wyższy poziom eksportu i importu w stosunku do produktu krajowego brutto (PKB), tym większy wpływ na gospodarkę narodową ma stan koniunktury na rynkach zagranicznych. Kraje charakteryzujące się dużą otwartością handlową (wysokim wskaźnikiem eksportu i importu do PKB) mają zdecydowanie wyższą dynamikę wzrostu gospodarczego. W krajach uzależnionych od importu, w szczególności od surowców mających strategiczne znaczenie dla rozwoju gospodarczego, wysoki stopień otwartości gospodarczej stanowi zagrożenie w sytuacji gwałtownego wzrostu cen na rynkach światowych.

Wskaźnik otwartości handlowej w 2020 roku

Źródło: dostępny w internecie: <https://hbs.unctad.org/trade-indicators/>.

Eksport

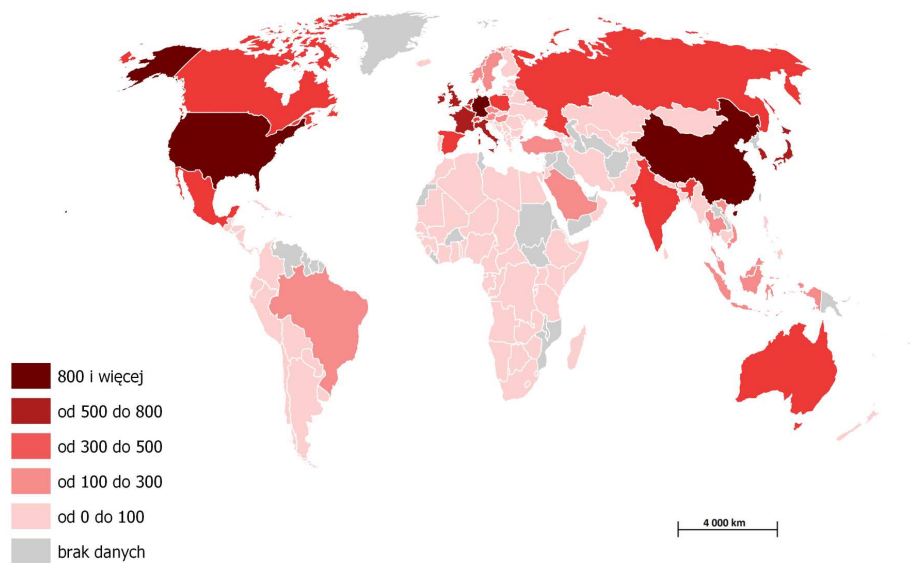
Eksport obejmuje sprzedaż lub wywóz za granicę towarów pochodzenia krajowego lub w znacznym stopniu przetworzonych w kraju, a także usług świadczonych cudzoziemcom (np. usługi finansowe, księgowe i inne profesjonalne usługi związane z wywozem kapitału i płatnościami transferowymi, usługi turystyczne, edukacyjne, naukowo-techniczne itp.). W 2020 roku całkowita wartość eksportu na świecie wyniosła 22 430 mld USD, w tym w krajach o wysokim stopniu rozwoju 15 401,8 mld USD, a w krajach nisko i średnio rozwiniętych 6 975,2 mld USD.

W krajach wysoko rozwiniętych w eksporcie dominują artykuły wysoko przetworzone, np. sprzęt transportowy, specjalistyczne maszyny i urządzenia (np. sprzęt AGD) oraz produkty chemiczne. Charakterystyczną cechą tych krajów jest także duży eksport usług. Kraje średnio rozwinięte gospodarczo eksportują maszyny i urządzenia oraz inne artykuły

przemysłowe. Natomiast kraje słabo rozwinięte eksportują głównie surowce mineralne oraz nisko przetworzone artykuły rolno-spożywcze.

Eksport towarów i usług generuje dochód dla państwa. W krajach wysoko rozwiniętych średnio około 30% PKB (a w niektórych krajach, np. Holandii i Belgii nawet 60%) pochodzi z eksportu zwykle wysoko przetworzonych produktów i usług wyższego rzędu. Dzięki temu uzyskane nadwyżki kapitałowe mogą być inwestowane w unowocześnienie krajowej produkcji czy uruchomienie lub zwiększenie produkcji w innych regionach świata, w których koszty produkcji są mniejsze.

Natomiast w krajach słabo i średnio rozwiniętych (z wyjątkiem m.in. Chin, Malezji i Singapuru i innych krajów zwanych „tygrysami azjatyckimi”), eksport ma stosunkowo mały udział w PKB. Wynika to z faktu, że eksport tych krajów obejmuje głównie tanie i nieprzynoszące zysków surowce mineralne i płody rolne, zaś produkty wysoko przetworzone, sprzedaż których generowałaby znacznie większy zysk, są importowane.

Wartość eksportu w 2020 roku (w mld USD)

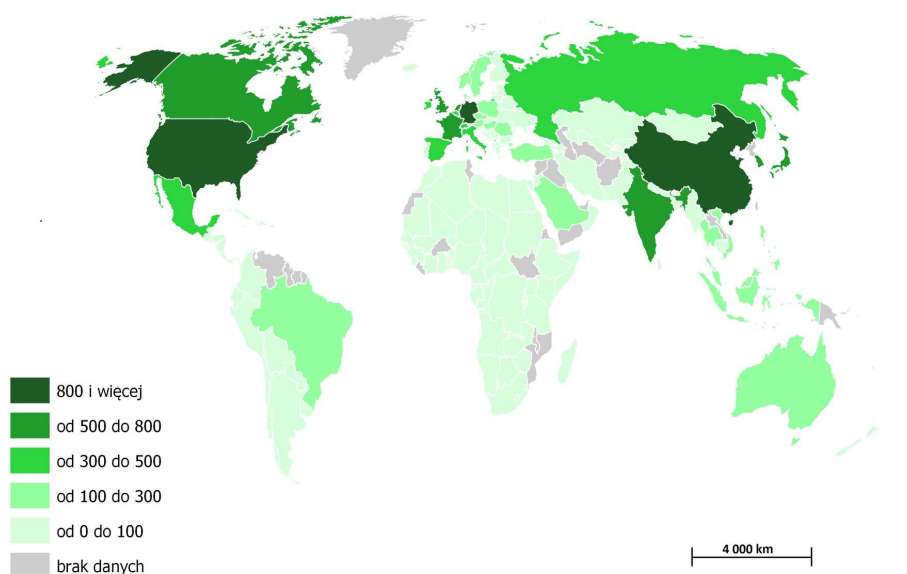
Źródło: dostępny w internecie: <https://data.worldbank.org/indicator/NE.EXP.GNFS.CD?view=map&year=2020>.

Do największych eksporterów na świecie wg danych Banku Światowego w 2020 roku należały:

Udział największych eksporterów w światowym eksporcie w 2020 roku (w %)

Import

Import to przywóz towarów z zagranicy w celu wykorzystania ich na rynku wewnętrznym. W 2020 roku całkowita wartość importu na świecie wyniosła 21 746 mld USD, w tym w krajach o wysokim stopniu rozwoju 14 933,4 mld USD, a w krajach nisko i średnio rozwiniętych 6 769,2 mld USD.

Import (w mld USD) w 2020 roku

Źródło: dostępny w internecie: dane Banku Światowego.

Największymi importerami wg danych Banku Światowego w 2020 roku były:

Udział największych importerów w światowym imporcie w 2020 roku (w %)

Dynamika eksportu i importu

Dynamikę eksportu i importu określa się analizując zmiany ich wartości w czasie. Mierzy się ją za pomocą dwóch podstawowych wskaźników – zmian wartości eksportu i importu w stosunku do wybranego roku „zerowego” lub określając roczną stopę wzrostu poprzez porównanie wartości rok do roku. W materiale poniżej przedstawiono dynamikę eksportu i importu w okresie 2000–2020 dla świata i krajów o wysokim oraz niskim i średnim poziomie rozwoju, natomiast grafika interaktywna na kolejnej stronie prezentuje analogiczne informacje dla Polski.

Wskaźniki dynamiki eksportu/importu:

1. Wskaźnik zmian wartości eksportu/importu rok do roku

Wskaźnik zmian wartości eksportu/importu rok do roku

$$\Delta X^{t1 \rightarrow t2} = \frac{x^{t2}}{x^{t1}} \cdot 100 \quad \text{lub} \quad \Delta X^{t1 \rightarrow t2} = \frac{x^{t2} - x^{t1}}{x^{t1}} \cdot 100\%$$

Wskaźnik zmian wartości eksportu/importu do roku bazowego

$$\Delta X^{t0 \rightarrow t2} = \frac{x^{t2}}{x^{t0}} \cdot 100 \quad \text{lub} \quad \Delta X^{t1 \rightarrow t2} = \frac{x^{t2} - x^{t0}}{x^{t0}} \cdot 100\%$$

gdzie:

ΔX - wskaźnik dynamiki eksportu/importu

x^{t0} - wartość eksportu/importu w roku bazowym

x^{t1} - wartość eksportu/importu w roku poprzedzającym

x^{t2} - wartość eksportu/importu w roku następnym

wskaźnik zmian wartości eksportu i importu rok do roku

Przykład 1

Wskaźnik zmian wartości eksportu/importu rok do roku

Wartość importu Burundi :

$$t1 = 795452027,3$$

$$t2 = 793343658,8$$

$$t0 = 861167648,2$$

$$\Delta x^{t1 \rightarrow t2} = \frac{x^{t2}}{x^{t1}} \cdot 100$$

$$\Delta x^{t1 \rightarrow t2} = \frac{793343658,8}{795452027,3} \cdot 100$$

$$\Delta x^{t1 \rightarrow t2} = 99,7$$

Przykład 2

Wskaźnik zmian wartości eksportu/importu do roku bazowego

Wartość importu Burundi :

$$t1 = 795452027,3$$

$$t2 = 793343658,8$$

$$t0 = 861167648,2$$

$$\Delta x^{t0 \rightarrow t2} = \frac{x^{t2}}{x^{t0}} \cdot 100$$

$$\Delta x^{t0 \rightarrow t2} = \frac{793343658,8}{861167648,2} \cdot 100$$

$$\Delta x^{t0 \rightarrow t2} = 92,1$$

W ostatnich dwóch dekadach całkowita wartość eksportu i importu na świecie wykazuje tendencję wzrostową, pomimo występujących okresowo spadków. Po kilkuletnim dynamicznym wzroście wartości eksportu i importu w latach 2002–2008 nastąpił okres naprzemiennego występowania spadków i wzrostów. Największe spadki wywołane kryzysami finansowymi i gospodarczymi pojawiły się w latach:

- 2000–2001 – kryzys związany z tzw. „**bańką internetową**” („boom dot-comów”),
- 2008–2009 – kryzys gospodarczy na rynkach finansowych i bankowych, zapoczątkowany zapaścią na rynku pożyczek hipotecznych wysokiego ryzyka w Stanach Zjednoczonych („kryzys Lehman-Brothers”),
- 2015–2016 – kryzys finansowo-gospodarczy, powiązane z nim załamanie popytu zwłaszcza inwestycyjnego i stagnacja handlu międzynarodowego,
- 2019–2021 – pandemia Covid-19 przyczyniająca się do spowolnienia światowej gospodarki, w tym wymiany handlowej.

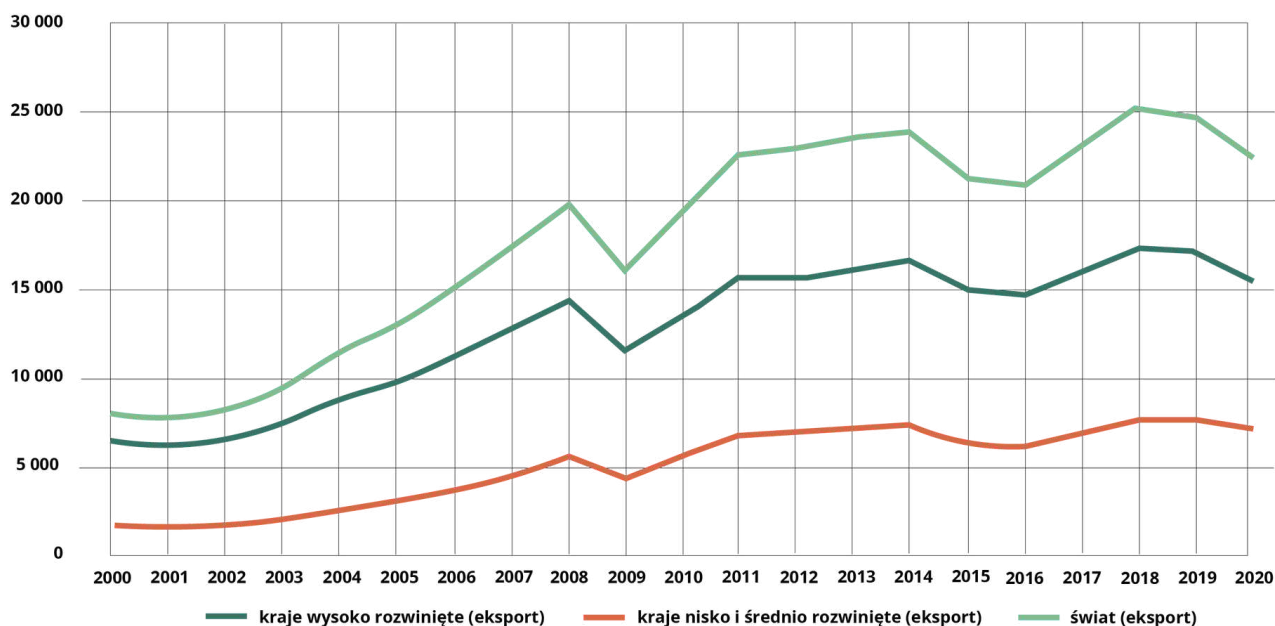
Mimo to w 2020 roku wartość światowego eksportu i importu wzrosła w stosunku do 2000 roku niemal trzykrotnie, bowiem po zakończeniu kryzysów następowało stosunkowo silne odbicie na rynku i związane z nim znaczny wzrost wymiany handlowej.

Tabela. Wartość eksportu i importu w latach 2000–2020 na świecie i w krajach wysoko oraz średnio i nisko rozwiniętych (w mld USD)

Kraje	2000	2005	2010	2015	2020	Zmiana 2000–2020
	mld USD	mld USD	mld USD	mld USD	mld USD	%
Kraje wysoko rozwinięte (eksport)	6374,0	9823,3	13387,8	14835,9	15401,8	242
Kraje wysoko rozwinięte (import)	6458,0	9934,0	13118,4	14364,4	14933,4	231
Kraje nisko i średnio rozwinięte (eksport)	1550,3	3086,9	5631,8	6392,2	6975,2	450
Kraje nisko i średnio rozwinięte (import)	1451,3	2829,0	5394,3	6312,8	6769,2	466
Świat (eksport)	7965,6	12973,7	19133,5	21277,1	22430,0	282
Świat (import)	7939,0	12802,1	18584,3	20719,4	21745,5	274

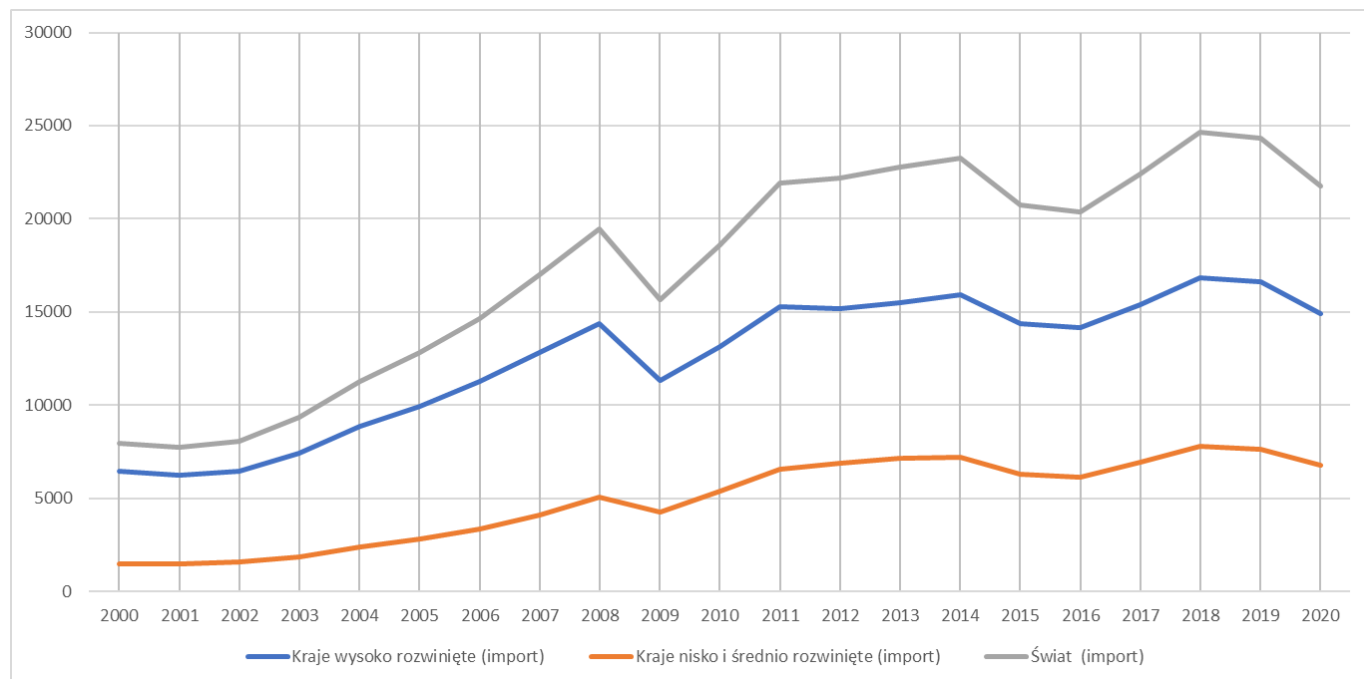
źródło: dane Banku Światowego

Obserwowana w latach 2000–2020 tendencja wzrostowa wartości dynamiki eksportu i importu jest zbliżona we wszystkich krajach, zarówno wysoko, jak i średnio oraz nisko rozwiniętych. Wpływ kryzysów finansowo-gospodarczych na spadki wartości eksportu i importu silniej zaznacza się w krajach wysoko rozwiniętych. Wynika to z faktu, że w krajach tych wymiana handlowa ma większy udział w tworzeniu PKB. Warto także zauważyć, że w rozpatrywanym okresie dynamika wzrostu wartości eksportu i importu była dwukrotnie większa w krajach nisko i średnio rozwiniętych niż w krajach wysoko rozwiniętych przy niższej, bezwzględnej wartości wymiany handlowej.

Wartość eksportu w latach 2000–2020 na świecie i w krajach wysoko oraz średnio i nisko rozwiniętych (w mld USD)

Źródło: dostępny w internecie: dane Banku Światowego.

Wartość importu w latach 2000-2020 na świecie i w krajach wysoko oraz średnio i nisko rozwiniętych (w mld USD)

Źródło: dostępny w internecie: dane Banku Światowego.

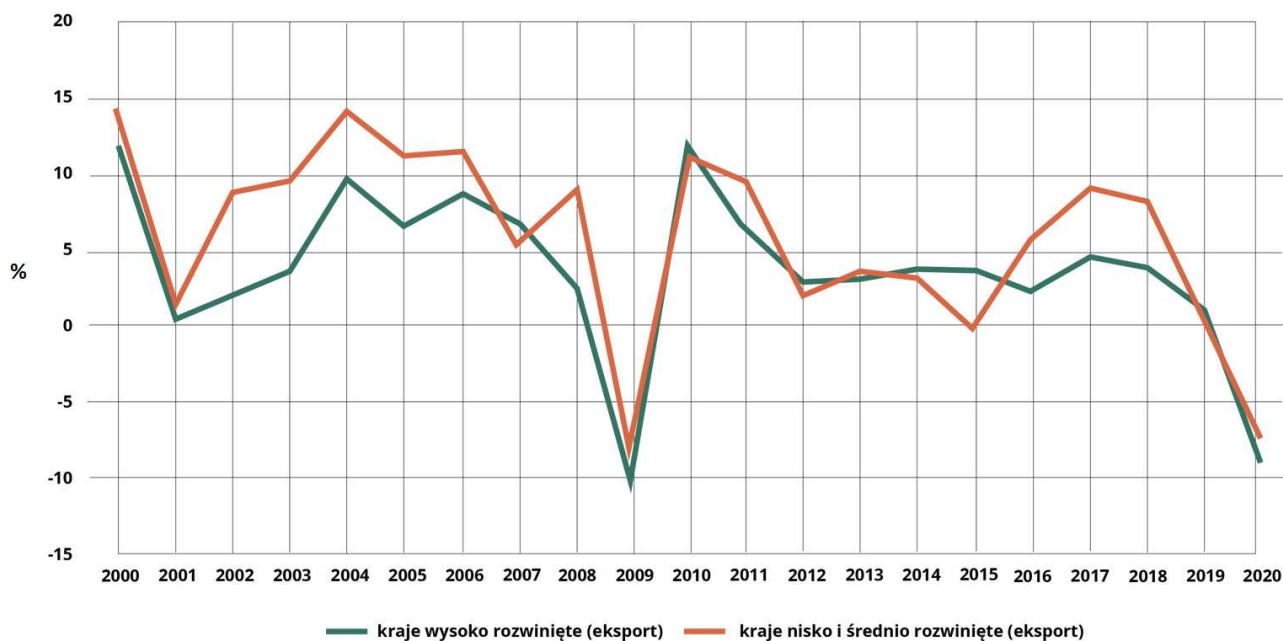
Do podobnych wniosków prowadzi analiza dynamiki zmian eksportu i importu rok do roku w okresie 2000-2020. W tym przypadku wyraźnie zaznaczają się zwłaszcza krótkookresowe fluktuacje wymiany handlowej. Przedstawiona na wykresie dynamika zmian wskazuje, że w skali globalnej kryzys z lat 2000-2001 spowodował ponad 10% spadek eksportu i importu. Jeszcze bardziej negatywne, choć względnie krótkotrwałe skutki przyniósł kryzys gospodarczy z lat 2008-2009 powodujący spadek eksportu i importu w stosunku do roku poprzedzającego o około 15% oraz kryzys wywołany pandemią Covid-19, który spowodował raptowne obniżenie wymiany handlowej o ponad 10%, a którego ostateczne skutki w tym zakresie są ciągle jeszcze trudne do przewidzenia.

Dynamika zmian (rok do roku) eksportu i importu na świecie w latach 2000-2020

Źródło: dostępny w internecie: dane Banku Światowego.

Warto zauważyć, że dynamika zmian wartości eksportu jest zróżnicowana w krajach o różnym stopniu rozwoju gospodarczego. W krajach wysoko rozwiniętych, mimo występowania okresowych fluktuacji związanych z opisanymi powyżej kryzysami finansowymi i gospodarczymi, zmiana wartości eksportu oceniana rok do roku nie przekracza zwykle 10%, co jest zasługą ich stabilności ekonomicznej i silnej gospodarki. Tymczasem w krajach rozwijających się zmiany te są nieco głębsze – mogą sięgać rok do roku do 15%. Co ciekawe obserwowany w tych krajach wzrost eksportu i importu następujący po kryzysie osiąga wyższy poziom. Kraje rozwijające się są bowiem podatne na wahania warunków wymiany międzynarodowej (tzw. *terms of trade*), czyli relacji między cenami dóbr eksportowanych z danego kraju a cenami dóbr importowanych przez ten kraj.

Dynamika zmian (rok do roku) eksportu w krajach wysoko oraz średnio i nisko rozwiniętych w latach 2000-2020

Źródło: dostępny w internecie: dane Banku Światowego.

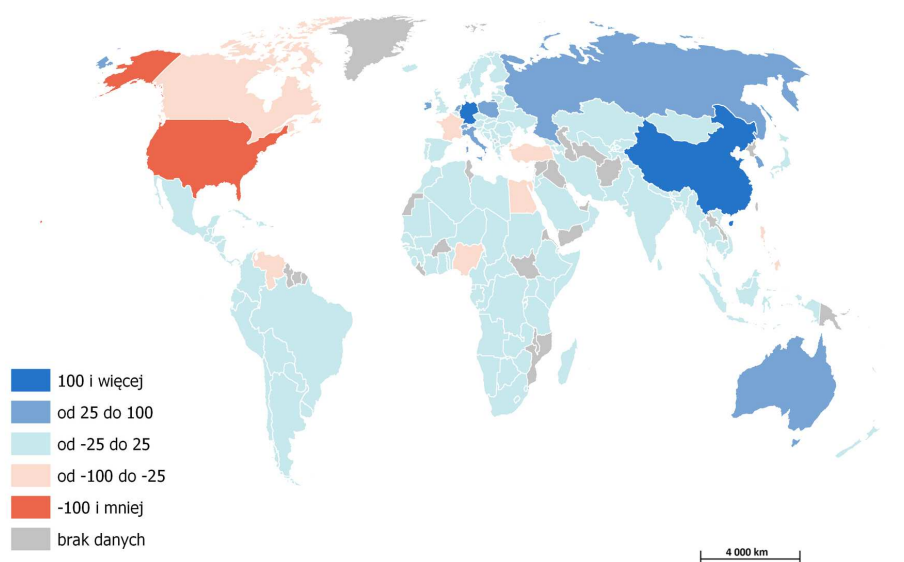
Dynamika zmian (rok do roku) importu w krajach wysoko i nisko rozwiniętych w latach 2000-2020

Źródło: dostępny w internecie: dane Banku Światowego.

Bilans handlowy

Zagraniczna wymiana handlowa jest wyznacznikiem dobrobytu państwa, a także impulsem do rozwoju gospodarczego. Bilans handlowy może być dodatni (nadwyżka handlowa) lub ujemny (deficyt handlowy). Bilans handlowy jest częścią bilansu płatniczego. Różnica

pomiędzy wartością eksportu i wartością importu nazywana jest saldem bilansu handlowego, które może być ujemne (eksport niższy od importu) lub dodatnie świadczące o tym, że gospodarka się rozwija i eksportuje coraz więcej towarów i usług. Dodatnie saldo bilansu handlowego jest pożądane, ponieważ świadczy o konkurencyjności na rynku, która pozwala utrzymać miejsca pracy i wpływa pozytywnie na rozwój gospodarki. Natomiast ujemne saldo bilansu handlowego, z reguły interpretowane jako problem ze sprzedażą produktów wytworzonych w kraju zagranicznym odbiorcom, nie zawsze musi jednak świadczyć o zahamowaniu rozwoju gospodarczego. Może oczywiście mieć to miejsce, kiedy jest ono wywołane np. zwiększonym importem dóbr konsumpcyjnych. Jeżeli jednak importowi podlegają przede wszystkim dobra inwestycyjne, świadczy raczej o modernizacji i rozwoju gospodarki.

Bilans handlowy 2020 (w mld USD)

Źródło: dostępny w internecie: dane Banku Światowego.

Krajami o największej dodatniej wartości salda bilansu handlowego wg danych Banku Światowego w 2020 roku były:

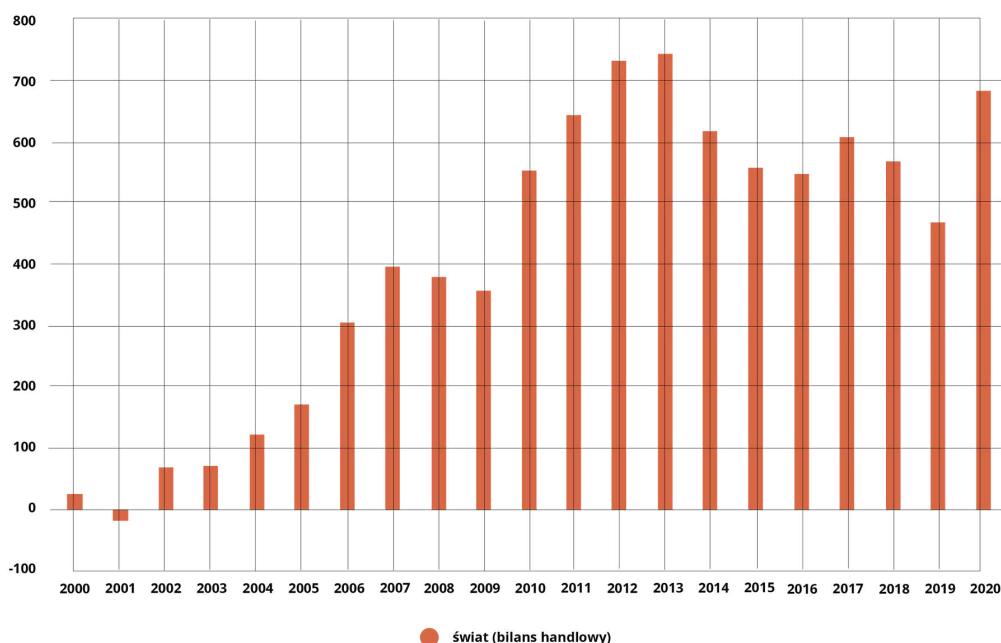
- Chiny – 366,14 mld USD,
- Niemcy – 220,25 mld USD,
- Singapur – 108,52 mld USD,
- Zjednoczone Emiraty Arabskie – 108,45 mld USD,
- Holandia – 95,12 mld USD,
- Irlandia – 94,86 mld USD,
- Rosja – 73,63 mld USD,
- Włochy – 69,69 mld USD,
- Szwajcaria – 66,16 mld USD,

- Korea Południowa – 60,21 mld USD.

Natomiast ujemny bilans handlowy charakteryzował kraje takie jak:

- Stany Zjednoczone – 651,19 mld USD,
- Wenezuela – 70,92 mld USD,
- Francja – 53,14 mld USD,
- Kanada – 33,82 mld USD,
- Nigeria – 33,46 mld USD,
- Filipiny – 28,19 mld USD,
- Egipt – 27,56 mld USD,
- Turcja – 27,44 mld USD,
- Bangladesz – 21,13 mld USD,
- Pakistan – 19,47 mld USD.

Bilans handlowy Polski wg danych Banku Światowego wyniósł w 2020 roku 40,53 mld USD.

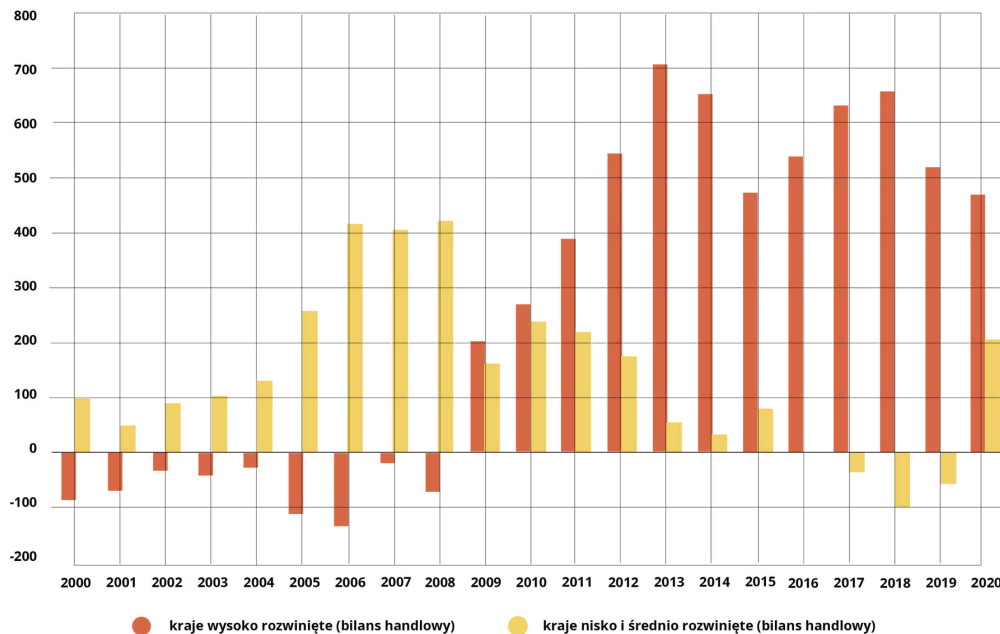

Saldo bilansu handlowego świata w latach 2000-2020 (w mld USD)

Źródło: dostępny w internecie: dane Banku Światowego.

Bilans handlowy świata w latach 2000-2020 charakteryzował się systematycznym wzrostem. Wspomniane powyżej kryzysy gospodarcze wpłynęły na jego obniżenie, ale jedynie w 2001 roku uzyskał on saldo ujemne. Znacznie bardziej zróżnicowana jest jego dynamika, kiedy analizuje się osobno kraje wysoko oraz nisko i średnio rozwinięte. W krajach wysoko rozwiniętych do 2008 roku występował stały deficyt handlowy osiągający w latach 2005-2006 powyżej 100 mld USD. Od 2009, po kryzysie finansowym „Lehman-Brothers” utrzymuje się ciągła nadwyżka handlowa, na którą nie wpłynął znacząco kryzys finansowo-gospodarczy w latach 2015-2016 ani występująca od 2019 roku

pandemia COVID-19. Natomiast w krajach nisko i średnio rozwijających się występuje tendencja odwrotna, charakteryzująca się postępującym obniżaniem od roku 2009 dodatniego salda bilansu handlowego, aż do osiągnięcia w 2017 roku stanu deficytu.

Saldo bilansu handlowego krajów wysoko oraz średnio i nisko rozwiniętych w latach 2000-2020 (w mld USD)

Źródło: dostępny w internecie: dane Banku Światowego.

Słownik

bańka internetowa

okres euforii na giełdach całego świata w latach 1995-2001, związany z przecenieniem przedsiębiorstw, które prowadziły działalność w internecie bądź zamierzały ją rozpocząć

bilans handlowy

to różnica między eksportem a importem danego państwa

Grafika interaktywna

Polecenie 1

Scharakteryzuj dynamikę eksportu i importu Polski i określ główne prawidłowości w nawiązaniu do koniunktury na rynkach międzynarodowych.

Polecenie 2

Opisz tendencje zmian salda handlu zagranicznego Polski w latach 2010–2018.

Polecenie 3

Porównaj dynamikę eksportu i importu Polski i pozostałych krajów Unii Europejskiej; określ podobieństwa i różnice.

Polecenie 4

Określ, czy wstąpienie Polski do Unii Europejskiej wpłynęło na zmiany wartości i dynamiki eksportu, importu i bilansu handlowego.

Polecenie 5

Przedstaw głównych partnerów handlowych Polski. Czy Polska jest także wśród głównych partnerów handlowych tych krajów? Wyjaśnij dlaczego.

Polecenie 6

Wyjaśnij strukturę towarową handlu zagranicznego Polski. Omów, jakie dobro stanowi największy udział w strukturze towarowej handlu, a jakie najmniejszy.

Wybrane wskaźniki importu, eksportu oraz bilansu handlowego dla Polski i Unii Europejskiej

Wskaźniki importu, eksportu oraz bilansu handlowego dla Polski i Unii Europejskiej

Źródło: dostępny w internecie: Englishsquare sp. z o. o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Zaznacz prawidłowe dokończenie zdania.

Dynamika eksportu i importu jest określana na podstawie

- ☐ zmian salda bilansu handlowego w krajach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego w danym roku.
- ☐ zmian pozycji kraju w corocznym rankingu największych eksporterów i importerów.
- ☐ zmian w przestrzeni (w różnych regionach) wartości eksportu i importu w danym roku.
- ☐ zmian w czasie wartości eksportu i importu w danym regionie, kraju lub na świecie.

Ćwiczenie 2

Zaznacz prawidłowe dokończenie zdania.

Krajem niebędącym w pierwszej dziesiątce głównych importerów świata jest:

- ☐ Tajwan.
- ☐ Japonia.
- ☐ Holandia.
- ☐ USA.

Ćwiczenie 3

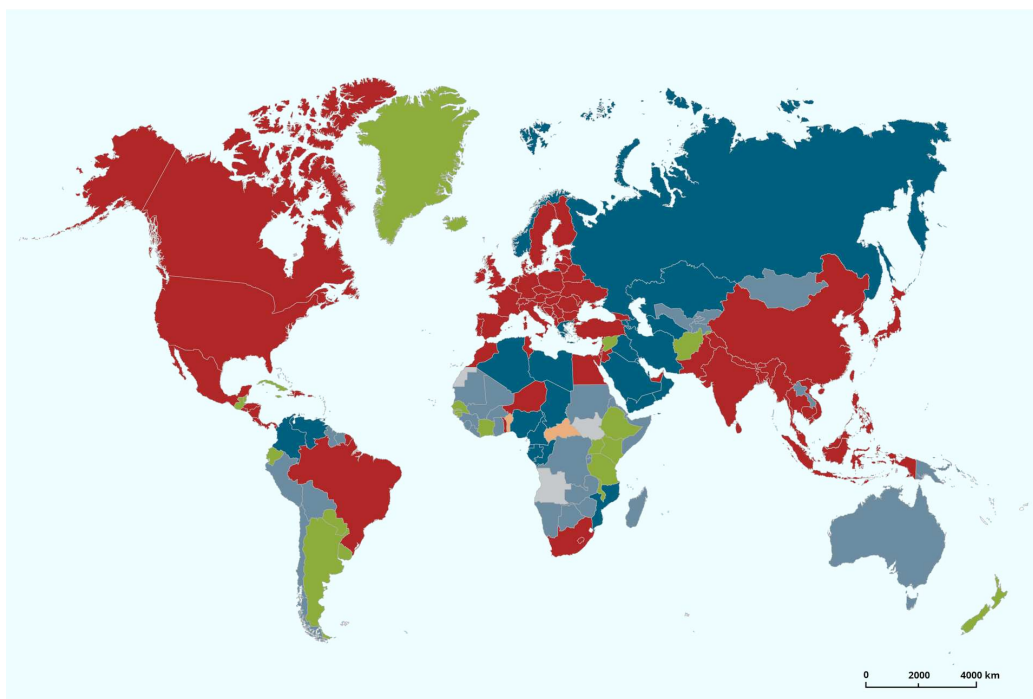
Zaznacz, czy podane stwierdzenie jest prawdziwe, czy fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Wymiana handlowa między krajami Zatoki Perskiej jest niewielka, ponieważ kraje te pozostają w ciągłym kryzysie gospodarczym.	☐	☐
W Polsce od 10 lat występuje ujemne saldo bilansu handlowego.	☐	☐
Poziom rozwoju gospodarczego kraju ma wpływ na dynamikę eksportu i importu.	☐	☐
Otwartość handlowa zależy od udziału eksportu i importu w PKB.	☐	☐

Ćwiczenie 4

Mapa przedstawia główne towary eksportowe w poszczególnych krajach świata dominujące w strukturze towarowej eksportu od co najmniej dwóch dekad. Przypisz odpowiednie określenia do kolorów w legendzie, wiedząc, że kolorem szarym oznaczono brak danych.

Ćwiczenie 5

Ćwiczenie 6

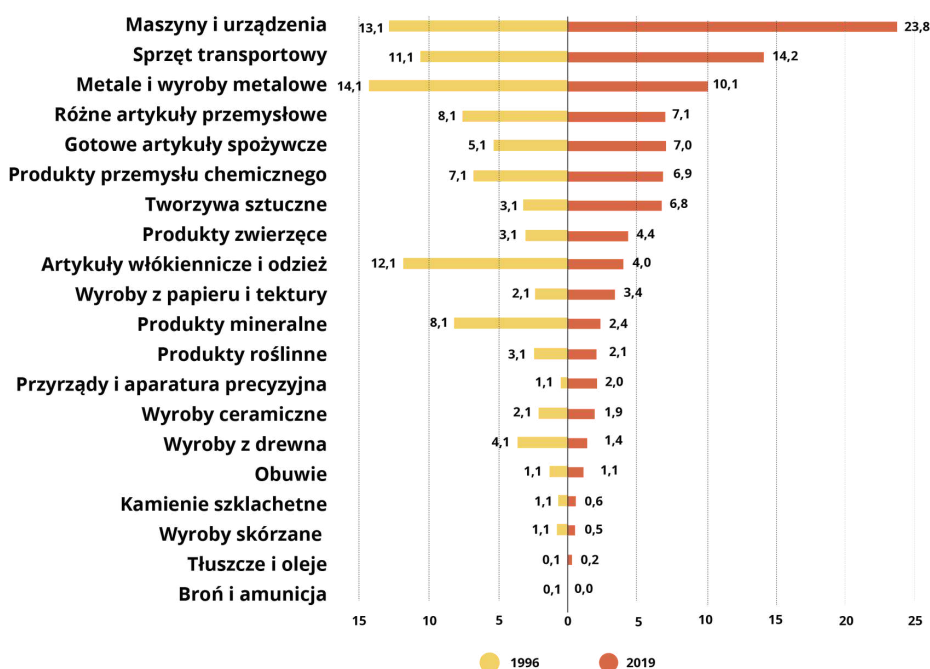

Wykres przedstawia wartość eksportu i importu (w mld USD) w Polsce w latach 2010-2020. Określ, która krzywa przedstawia wartość eksportu, a która importu uzupełniając legendę wykresu. Oznacz odpowiednim kolorem lata, w których występował deficyt handlowy (czerwony) i nadwyżka handlowa (zielony).

Ćwiczenie 7

Wykres prezentuje strukturę towarową eksportu w Polsce w latach 1996-2019. Określ prawidłowości jej zmian w czasie.

Ćwiczenie 8

Podając konkretne przykłady, wykaż korzyści wynikające z międzynarodowej wymiany handlowej.

Dla nauczyciela

SCENARIUSZ LEKCJI

Imię i nazwisko autorki: Magdalena Fuhrmann

Przedmiot: geografia

Temat zajęć: Dynamika eksportu i importu

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum/technikum, zakres podstawowy, klasa II

Podstawa programowa

IX. Uwarunkowania rozwoju gospodarki światowej: rola poszczególnych sektorów gospodarki w rozwoju cywilizacyjnym, procesy globalizacji, współpraca międzynarodowa, gospodarka oparta na wiedzy, społeczeństwo informacyjne.

Uczeń:

3) analizuje strukturę i kierunki międzynarodowej wymiany towarowej, ocenia miejsce i strukturę handlu zagranicznego Polski oraz uzasadnia potrzebę przestrzegania zasad sprawiedliwego handlu.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- kompetencje cyfrowe,
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.

Cele operacyjne

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcia importu i eksportu towarów, bilansu handlowego i płatniczego,
- omawia przyrodnicze, gospodarcze i polityczne uwarunkowania rozwoju eksportu i importu,
- wymienia najważniejszych eksporterów i importerów na świecie,
- charakteryzuje dynamikę eksportu i importu na świecie, w krajach wysoko rozwiniętych (w tym w Polsce), średnio i nisko rozwiniętych.

Strategie nauczania: asocjacyjna

Metody i techniki nauczania: blended learning, IBSE

Formy pracy: praca indywidualna, praca w parach, praca w grupach

Środki dydaktyczne: e-materiał, komputer, projektor multimedialny, zeszyt, atlasy geograficzne

Materiały pomocnicze

Raport EUROSTAT: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods (dostęp 5.04.2022).

PRZEBIEG LEKCJI

Faza wprowadzająca

- Nauczyciel wprowadza uczniów do tematyki zajęć za pomocą krótkiej pogadanki na temat handlu zagranicznego. Uczniowie wyjaśniają pojęcie importu i eksportu, tłumaczą, na czym polega handel zagraniczny, czym jest bilans handlowy i bilans płatniczy.
- Przedstawienie celów lekcji.

Faza realizacyjna

- Nawiązując do informacji ze wstępnej pogadanki, uczniowie zastanawiają się, co warunkuje wymianę towarów w skali międzynarodowej. Indywidualnie lub w parach wykonują notatki szkieletowe (nauczyciel przygotowuje schemat pojęć, uczniowie dopisują kolejne informacje). W ramach klasowej dyskusji, korzystając z części „Przeczytaj” e-materiału, omawiają przyrodnicze, gospodarcze i polityczne uwarunkowania rozwoju eksportu i importu. Nauczyciel czuwa nad poprawnością wypowiedzi uczniów.
- Uczniowie, korzystając z atlasów geograficznych lub map zawartych w części „Przeczytaj” e-materiału, wskazują największych eksporterów i importerów na świecie, omawiają widoczne prawidłowości w tym zakresie.
- Nauczyciel dzieli uczniów na grupy. Ich zadaniem będzie scharakteryzowanie dynamiki eksportu i importu na świecie w latach 2000–2020 oraz omówienie dostrzegalnych w tym zakresie prawidłowości i zależności dla krajów wysoko, średnio i nisko rozwiniętych. Uczniowie mogą korzystać z części „Przeczytaj” e-materiału oraz dostępnych źródeł informacji.
- Po upływie ustalonego przez nauczyciela czasu uczniowie prezentują rezultaty pracy. Nauczyciel w razie potrzeby uzupełnia. Następnie, pracując nadal w grupach, uczniowie zapoznają się z grafiką interaktywną i wykonują polecenia zawarte w tej części e-materiału (np. 1–4). Porównują swoje wnioski dotyczące dynamiki eksportu i importu na świecie ze spostrzeżeniami na temat dynamiki eksportu i importu

w Polsce. Po wykonaniu zadania prezentują rezultaty pracy na forum, nauczyciel czuwa nad poprawnością wypowiedzi uczniów.

Faza podsumowująca

- Uczniowie wykonują wskazane przez nauczyciela ćwiczenia z sekcji „Sprawdź się”.
- Przypomnienie celów lekcji.
- Podsumowanie wiedzy zaprezentowanej na lekcji.
- Ocena pracy uczniów podczas lekcji.

Praca domowa

- Utrwalenie wiadomości przedstawionych na lekcji – zadanie polegające na wypisaniu 5 faktów na temat importu i 5 faktów na temat eksportu.
- Przygotowanie pracy pisemnej lub prezentacji na temat zmian struktury eksportu i importu w wybranych krajach na świecie (zestaw państw przydziela nauczyciel w zależności do wielkości i poziomu klasy).

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania danego multimedium

Grafika interaktywna może znaleźć zastosowanie podczas realizacji tematu „[Struktura handlu zagranicznego Polski](#)” lub w trakcie innych zajęć dotyczących uwarunkowań rozwoju gospodarki światowej (zakres podstawowy: IX).